

บทบาทเยาวชนในประเพณีแห่เทียนพรรษา : บทสะท้อนช่องว่าง ของกระบวนการเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี Youths' Roles in Candle Festival : Reflection on Gaps between Learning Process and Local Culture Preservation in Ubonratchatani Province

พระครูใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล, ดร.¹, พระครูวุฒิศิริมณฑลพิต, ผศ.ดร.²
พระศิวเดชน์ ญาณวโร³, ไชยสิทธิ์ อดมโชคนามอน⁴ และ กวีพล ศรีหะมมงคล⁵
Dr. Phrakroobaideeka Supot Tapasilo¹, Asst. Prof. Dr. Phrakroowuttithambundit²
Phrasiwadech Yannawaro³, Chaiyasit Udomchodnamon⁴ and Kaweepon Srihamomgkon⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมของท้องถิ่นที่มีต่อวิถีชีวิตและการถ่ายทอดค่านิยมดั้งเดิมเกี่ยวกับประเพณีแห่เทียนพรรษา ของชุมชนอุบลราชธานี และศึกษากระบวนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของประเพณีแห่เทียนพรรษา ในกลุ่มเยาวชนอุบลราชธานี

1. บทบาทของเยาวชน ด้วยความสำนึกในอดีตจึงถือเสมือนว่าเป็นรากฐานสำคัญของชีวิตในสังคมทุกคนในสถานะที่ คนในสังคมเก่า สร้างความเป็นผู้มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมในชุมชนลูกหลาน เยาวชนมีความหนักแน่น และมีพลังมากกว่า จากการพิจารณาความสัมพันธ์ของคนในชุมชนนั้นกับอดีต ดังจะเห็นได้จากประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่ถูกประสาน ร้อยรัด เชื่อมโยงคนในรุ่นอดีตกับสังคมที่ในอดีตที่ผ่านมายาวนาน แต่ไม่ได้ ผ่านเลยไป จิตวิญญาณของบรรพบุรุษนั้นได้รับการสืบทอดด้วยความเคารพยำเกรง ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น จนกลายเป็นเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอดีตกับปัจจุบันกลายเป็นเพียงเสี้ยวส่วนหนึ่งของนิรันดร์กาลซึ่งจะหวนกลับมาทุกครั้งที่เราเริ่มประเพณีใหม่ นั่นคือการหวนกลับมาของอดีต เป็นปัจจุบันอีกครั้งหนึ่ง ความเก่าแก่ของงานประเพณีในชุมชนท้องถิ่น ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ของจังหวัดอุบลราชธานีไม่ได้ถูกทำให้เลือนหายไปจากสำนึกของคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นคนรุ่นเก่า หรือคนรุ่นใหม่ เพราะเท่าที่ผ่านประสบการณ์มายาวนานสำนึกในอดีตยังตราตรึงแน่นอย่างลึกซึ้งกับ วิถีชีวิตและแนวความคิดของคนในชุมชน

2. ด้านประเพณีการแห่เทียนพรรษา ประเพณีแห่เทียนพรรษา เกิดจาก “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” สืบสานเป็น “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” ก่อให้เกิด “ภูมิพลังเมือง” สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ประชาคมเป็นปึกแผ่นมั่นคง แก้ไขปัญหาสำคัญของชาติได้ในการร่วมเป็น “ภูมิพลังแผ่นดิน” ประเพณีแห่เทียนพรรษาอุบลราชธานีจึงเชิดชูเทิดทูน 3 สถาบันสำคัญสูงสุด คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ดำรงจิรัฐติกาล หลอมใจถวายเทียนพรรษา น้อมบูชาพระรัตนตรัย ศรัทธาธรรมนำชาติไทย ถวายให้มหาวิทยาลัย ชาวอุบลราชธานีต้องนึกคิดว่า “ประเพณีแห่เทียนพรรษาเป็นทุนทางสังคม ที่บรรพบุรุษสั่งสมนับร้อยปี มีจิตวิญญาณและเป็นเอกลักษณ์ของอุบลราชธานี การนำงานประเพณีแห่เทียนพรรษาสู่สากลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว จำเป็นต้องยึดมั่นแก่นแท้ของเทียนพรรษาเป็นสิ่งสำคัญ แล้วผสมผสานภูมิปัญญาดั้งเดิมให้

¹ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

Lecturer of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ubon Ratchathani Campus :

Corresponding email : chaiyasit_ae@hotmail.com

กลมกลืนกันอย่างลงตัว ไม่ขัดแย้งในลักษณะ “อนุรักษ์ของเดิม ก่อนส่งเสริมของใหม่” จึงเป็นหน้าที่ของลูกหลานชาวเมืองอุบลที่ต้องอนุรักษ์และสืบสานให้ประเพณีเทียนพรรษายืนคงอยู่คู่อุบลราชธานีตลอดไป

3. ด้านการให้ความรู้และการเผยแพร่ประเพณี การจัดงานแห่ประเพณีเทียนพรรษาแต่ละปีของจังหวัดอุบลราชธานี เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาและมีส่วนในการอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานี เพราะว่าคุ้มวัดและชุมชนเป็นแหล่งศูนย์รวมสร้างต้นเทียนพรรษาและให้ความรู้ในด้านประเพณีแห่เทียนพรรษาอยู่แล้ว เยาวชนต้องจะอยากจะทำ เพราะเยาวชนให้ความสำคัญ การสืบทอดจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีศรัทธาอยากจะทำ มีภูมิภาคใจ ทำอย่างไรจะใหเยาวชนลูกหลานได้เห็นความสำคัญของจุดนี้ แล้วการสืบทอดก็เกิดขึ้นเองเพราะว่ารักและห่วงแหนจึงจะเกิดความร่วมมือขึ้นในของเยาวชนกับวัดและชุมชนได้ในที่สุดนโยบายของรัฐต้องสอดคล้องและสนับสนุนกิจกรรมประเพณีแห่เทียนพรรษา จึงจะสามารถสืบทอดภูมิปัญญาการทำเทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานี ทำให้เยาวชน เข้าวัดทำเทียนร่วมมีบทบาทอย่างมากในการเป็นศูนย์รวมในการให้ความรู้ในด้านประเพณีแห่เทียนพรรษาประเภทต่างๆ ให้มีการถ่ายทอดวิชาการในการตีพิมพ์และการแกะสลักเทียนทุกขั้นตอนให้เด็กได้เรียนรู้ และมีการถ่ายทอดต่อไป ตลอดจนหาวิธีการทำให้เทียนพรรษาอยู่ได้นานในสภาพการณ์ปัจจุบัน และอยากให้หน่วยงานของรัฐหรือข้าราชการผู้ใหญ่ เข้ามาส่งเสริมอย่างยั่งยืน

4. ด้านการแก้ปัญหาในการอนุรักษ์พลังแห่งความทันสมัยและผลกระทบต่อค่านิยมงานประเพณีแห่เทียนพรรษา งานประเพณีแห่เทียนพรรษามีมากมายหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการประกวดประชันแข่งขันกันจนเกินงาม ควรแข่งขันอย่างสร้างสรรค์, สมานฉันท์, กัลยาณมิตร โดยแบ่งประเภทการประกวดกระจายออกไปให้ผู้เริ่มพัฒนาฝีมือมีโอกาสชนะ, เชื่อมชมร่วมกัน วิธีการแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณดำเนินงานนี้ แต่ละปีมีปัญหาตลอดต้องหาทางแก้ไขเป็นปีๆ ไป ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนางานประเพณีแห่เทียนพรรษา อย่างเป็นรูปธรรมที่มั่นคง ตัวอย่างเช่น “กองทุนชาวอุบลฯ คนละบาทอนุรักษ์เทียนนักปราชญ์เมืองอุบลฯ” เป็นต้น จงนึกคิดอยู่เสมอว่า “ประเพณีแห่เทียนพรรษาเป็นทุนทางสังคมที่สะสมนับ 100 ปี มีจิต วิญญาณและเป็นเอกลักษณ์ของอุบลราชธานี ที่ต้องอนุรักษ์ไว้ให้ยืนยงคงอยู่คู่เมืองอุบลราชธานีการพัฒนาจะสามารถทำให้คนได้รับความสุข ความสบายมากกว่า จึงมองไม่เห็นใน ความสำคัญที่จะอนุรักษ์ในงานประเพณีวัฒนธรรมของหมู่บ้านได้อีกต่อไป จิตสำนึกในการสร้าง บุญกุศลการสืบทอด อนุรักษ์งานประเพณีจึงเป็นเพียงการรื้อฟื้นอดีตที่ผ่านมาให้กลับมาใหม่ โดยไม่ได้ใส่ใจความรู้สึก การสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นในงานประเพณีเช่นดังเดิม งานประเพณีจึงเป็นเพียงการจัดกิจกรรมการร่วมกันของคนในหมู่บ้านที่สมาชิกทุกกลุ่มสามารถเข้าร่วมได้ โดยไม่มีการแบ่งชนชั้นวรรณะ เป็นการเฉลิมฉลองที่บุคคลภายนอกและทุกคน ก็จะสามารถเข้าร่วมในงาน ได้โดยไม่รู้สึกรแตกต่างไปจากคนอื่นในงานประเพณี นอกจากนี้การเข้ามามีอำนาจของฝ่ายปกครองท้องถิ่นยังได้ทำให้ชุมชนสูญเสียอำนาจในการต่อรอง การตัดสินใจของตนเองไปการจัด ประเพณี เพื่อตอบสนองชื่อเสียงสาระความบันเทิง การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนเท่าทันระบบการคิดของคนในชุมชนเปลี่ยนไป มีการคิดในรูปแบบเดียวกัน ประเพณีไม่ได้ตอบสนอง ความรู้สึกร่วมกันของชุมชนเป็นเพียงวัฒนธรรมความบันเทิง ที่เผยแพร่ออกไปสู่สังคมอื่นที่สามารถจัดสร้างรูปแบบขึ้นมาใหม่ได้ ความสนุกสนาน ความครึกครื้นอาจกลายเป็นแบบอย่าง เป็นต้นแบบที่สร้างความเข้าใจให้แก่กลุ่มชาวบ้าน กลุ่มหนุ่ม-สาว กลุ่มวัยรุ่นนเอาอย่างที่เหมาะสม ถูกต้อง ฟ้าให้ความเป็นท้องถิ่นบันได้สูญหายไป

คำสำคัญ : บทบาทเยาวชน, ประเพณีแห่เทียนพรรษา, กระบวนการเรียนรู้, สืบสานวัฒนธรรม

Abstract

The purpose of this research was to study the roles of adolescents in Candle Festival: Reflection's on between learning process and local culture preservation in Ubonratchatani province on the social change process with local cultural economy on the way of life and the traditional values of candlelight traditions of Ubon Ratchathani community. And to study the cultural learning process of candlelit candle tradition of Ubon Ratchathani youth. The research results were found that;

1. The role of youth in the past with gratitude found that there is considered as cornerstone of life in every society. The old people create a conscious collective of the Lutheran community of their youth with company's tighter and more powerful of relationship of community's day to the past can be seen from traditional rituals are all being. The link between people in society in the past has been sliced for a long time, but has not gone through. The ancestral spirit is inherited with respect to relationship of course a factor in this. Into a unified one, the former Augustinian current becomes just a part Eternity which will come back to this at all Crutcher start new tradition at this terminal is to come back to methods of the past are present once again. The ancient traditions of local community at the Lent Candle Festival of Ubon Ratchathani not dissolved from consciousness of community, there was old man or new generation because as far as passing. The projected long-realization in imprinted deeply and firmly, the way of life and ideas of people in the community.

2. Traditional Candle parade The "wisdom" continue to be "local" cause "power landscape city" build a strong community. The community is solid. Issue of national importance in a "landscape Strength" Ubon Ratchathani Candle Festival honoring emulated. 3 Topmost institutions is nation Religion King Maintain dynasty to offer a candle. Worship the Buddha Faith of Thai nationality Taichung King Ideally, the Ubon Ratchathani to as "Candle Festival is social capital. The ancestors accumulated hundreds of years. The spirit and uniqueness of Ubon Ratchathani. Bringing the candlelight to the world to promote tourism. It is important to adhere to the essence of the candle. Then blend the original wisdom to harmonize perfectly. Do not be timid in nature, "the conservation of the original. Before promoting the new "It is the duty of the sons of Ubon to conserve and preserve the traditional candle endure forever remain an Ubon Ratchathani.

3. Educating and publishing tradition. The annual tradition of candles parade in Ubon Ratchathani. It is the inheritance of wisdom and contributes to the preservation of traditional folk culture. The rainy season of Ubon Ratchathani because the temple is worthwhile and the community is the center of candles and candles. Youth must want to do. Because the youth are important. Succession will take place, there must

be faith to be done, there is a regional mind, how to show the importance of youth this point. The inheritance will happen because of the love and concern for the cooperation of the youth with the temple and the community. Finally, the state policy must be consistent and support the activities of the candlelit candles. To be able to inherit the wisdom of candle making in Ubon Ratchathani, the youth to the temple to do candles play a great role in the center of knowledge in the candlelit candles. Provide technical instruction in printing and carving candles at all stages. Let the child learn. And there is a relay. As well as find ways to make candles live long in the current situation. And wanted a government agency or an adult civil servant. To promote sustainable

4. Problem solving in conservation. The power of modernity and the impact on work values. Candle parade the candle festival is many. Especially in the contest too. Should compete creatively, harmony, goodwill by classifying the contest began to spread out development with a chance of winning, mixed together. How to solve this budgetary task? Each year there are problems to find a way to fix it over the years. There should be a fund to develop a candle festival. Solid concrete for example, "the Fund tents. Hakim baht apiece conservation candles in tents," and so on. But that thought is always Candle Festival is a cumulative social capital for 100 year Have mental the spirit and uniqueness of Ubon Ratchathani to be preserved to survive the city of Ubon Ratchathani. Development will be able to make people happy. More comfort so invisible in the importance of preserving the cultural heritage of the village is no longer a concern. Consciousness to create Merit inheritance Conservation of traditions is just a reintroduction of the past to come back without feeling. The consciousness is created in the same tradition. So tradition is the only event the share of people in the village where all groups can participate. Without caste it celebrates the outsiders and everyone. They will be able to participate in the event does not feel different from others in the tradition. In addition, early morning came the power of the local government also gave the sky to the community lost the power to bargain. Making their own decisions goes to organizing the traditions to meet the celebrity. Entertainment, tourism and cultural community as the pace of change in the community. Have the same idea. Tradition does not respond. Common sense of the community is just a culture of entertainment. To be released into another society that can be re-created. Fun, jolly, may become a role model. It is a way to create understanding for the villagers. Young group the right teenagers are right, the sky is so local, and they are lost.

Keywords : Youth's Role, Candle Festival, Learning Process, Cultural Heritage

บทนำ

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายในวัฒนธรรมแตกต่างกันออกไปตามท้องถิ่น หลายสิ่งหลายอย่างในท้องถิ่นแต่ละภาคมีลักษณะเหมือนกันคล้ายกัน แต่บางลักษณะแตกต่างกันไปตามลักษณะของสิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศ ความคิด ความเชื่อ ศาสนา ซึ่งความหลากหลาย ทางด้านของวัฒนธรรมหรือระบบคิดถือเป็นสิ่งปกติ เป็นธรรมชาติโดยที่รากฐานด้านความคิดแบบดั้งเดิมของสังคมไทยมีลักษณะปรากฏเด่นชัดคือระบบความคิดที่เชื่อว่าในโลกที่มีความหลากหลายเป็นสิ่งที่มีความปกติ มีความสมดุลเพราะสิ่งใดก็ตามที่ไม่มีมีความหลากหลายก็ไม่เป็นธรรมชาติและสิ่งที่ไม่เป็นปกติไม่มีความสมดุล สังคมไทยนั้นได้รับการยกย่องว่าเป็นสังคมชาวพุทธ โดยที่ประชาชนในประเทศนับถือพระพุทธศาสนา เริ่มตั้งแต่นั้นมาการเปลี่ยนแปลงระบบคิดและรากฐานภูมิปัญญาของสังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากส่งผลกระทบถึงการเปลี่ยนแปลงระบบคิด รากฐานภูมิปัญญาประเพณีท้องถิ่นด้วยอย่างชัดเจนในช่วงนี้ เป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่นำเอารากฐานของภูมิปัญญาจากสังคมอื่นเข้ามาแทนที่ภูมิปัญญาของไทยที่มีอยู่ก่อน (Karnjana Keawthep. 2011 : 106) ซึ่งไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการปรับเปลี่ยนและพัฒนาขึ้นมาจากรากฐานภูมิปัญญาที่มีอยู่ของสังคมไทย การเปลี่ยนแปลงระบบคิดแบบนำเข้าจากสังคมอื่นปลูกฝังลงในสังคมไทยโดยผ่านกลไกของรัฐ เช่น ระบบการศึกษา ระบบการสื่อสาร เข้ามาทำลายรากฐานภูมิปัญญาแบบดั้งเดิมของสังคมไทยได้สูญหายไปอย่างรวดเร็ว นับว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในเรื่องระบบคิดของคนไทยอย่างมากในยุคปัจจุบัน แม้ว่าการลอกเลียนหรือหยิบยืมองค์ความรู้และแนวคิดที่เกิดจากบริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจะไม่ใช่ว่าที่ไร้ประโยชน์ แต่การที่ไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาจากพื้นฐานจากสังคมและวัฒนธรรมแท้จริงของสังคมไทยขึ้นมาได้ แต่ในขณะเดียวกันก็ได้ละทิ้งรากฐานภูมิปัญญาดั้งเดิมที่มีมานานนับร้อยปีนับพันปี นั้นย่อมเป็นการสร้างความสูญหายให้เกิดขึ้นกับสังคมไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังจะเห็นได้จากความเสื่อมคลาย ความเงาของประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น (Chareon Tonmahaphram. 2008 : 10) ดั้งเดิมในหลายๆด้านของสังคมไทย เช่นการทอผ้า ซึ่งได้เริ่มมีการฟื้นฟู ส่งเสริม สนับสนุน ขึ้นมาให้นิยมมากขึ้น (Jurairat Janthamrong. 2007 : 50) วิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่นยังผูกพันอยู่กับศาสนาและความเชื่อจะสะท้อนออกมาในรูปแบบประเพณีและพิธีกรรมในวาระต่างๆจะเชื่อมโยงกับความเชื่อในเรื่องการทำความดีหรือทำบุญด้วยจึงเป็นการรักษาดำรงชุมชนท้องถิ่นเพื่อคนในชุมชนท้องถิ่นจะต้องเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง (Wipaphan Upanisakorn and Natnalin Upanisakorn. 2017 : 79)

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อความงาม ความสุนทรีย์ ความจรรโลงใจ ความศรัทธา ความจำเป็นแก่การดำรงอยู่ หรือเพื่อประโยชน์ใช้สอยและความเชื่อของกลุ่มชน งานที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อความเกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนาเป็นถาวรวัตถุที่สร้างขึ้นมาเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อเป็นการดำรงรักษาไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา และบ้างก็เพื่อความจำเป็นตามพระวินัย ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ พุทธศาสนิกชนมีความเลื่อมใสศรัทธาลงสร้างงานช่างตั้งแต่ครั้งอดีตกาล (Chayaporn Sukprasert. 2017 : 137) ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชื่อกันเป็นระบบการคิดเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น สรรพสิ่งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับโลกและสิ่ง

ทั้งหลายรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับสิ่งที่ยอยู่นอกเหนือธรรมชาติ ในลักษณะของการเข้าถึงทางธรรมชาติ การมองปรากฏการณ์ต่างๆ และการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ในธรรมชาติต่างๆ สมาชิกในชุมชน สังคมใดที่มีทัศนะในเรื่องดังกล่าวต่างกัน รากฐานของภูมิปัญญาย่อมแตกต่างกันไปด้วยทัศนะระบบความคิดล้วนถูกควบคุม และถูกหล่อหลอมมาจากความเชื่อทางศาสนา ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ จากการที่มนุษย์มีปะทะสัมพันธ์กัน (Interaction) กับสภาพแวดล้อมที่มนุษย์ได้ดำรงอยู่

ประเพณีแห่เทียนพรรษาเป็นประเพณีที่มีคุณค่ามีความหมายในสังคมอุบลราชธานีไม่ได้เป็นเพียงอดีตที่เป็นการประพฤติปฏิบัติของคนในรุ่นก่อนแล้วผ่านเลยไป แต่ประเพณีจะย้อนกลับมาดำเนินการใหม่เมื่อถึงช่วงเวลาจากการที่ประเพณีแห่เทียนพรรษาปัจจุบันถูกปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงไปโดยเยาวชน ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดดำเนินการการปฏิบัติประเพณีในกลุ่มจึงเป็นเอกลักษณ์ใหม่ของงานประเพณีที่เน้นความสนุกสนาน งานประเพณีแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานีจึงเป็นประเพณีที่คนทุกกลุ่มทุกฝ่ายได้เข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วม และเข้ามำกำหนดเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้อย่างโดดเด่น กลุ่มหนุ่ม-สาว กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้นำท้องถิ่น ต่างใช้งานประเพณีเป็นเวทีแสดงพลังความสามารถในการสร้างความเข้มแข็ง ให้เกิดแก่กลุ่มตนเอง จากผลการปรับเปลี่ยนลักษณะโครงสร้างทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนไป การเสื่อมคลายด้านความเชื่อทางศาสนา ความสนใจต่อเอกลักษณ์ของงานประเพณีแห่เทียนพรรษา ลดน้อยลง งานศักดิ์สิทธิ์ลดบทบาทลงไป ไม่ได้คงอยู่อีกต่อไป มุมมองจากคนภายนอกนั้นประเพณีแห่เทียนพรรษาเป็นเพียงงานสนุกสนานโดยไร้ประโยชน์เท่านั้น ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของประเพณีแห่เทียนพรรษา (Pradub Khornkeaw, Interviewing February 2015) ในกลุ่มเยาวชนอุบลราชธานีจะเป็นกระบวนการสร้างความเข้มแข็งใหม่ให้แก่ความเป็นตัวตนของชุมชนเพื่อท้าทายการพัฒนาจากภายนอกชุมชนนั่นเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่มีต่อวิถีชีวิตและการถ่ายทอดค่านิยมดั้งเดิมเกี่ยวกับประเพณีแห่เทียนพรรษาของชุมชนอุบลราชธานี
2. ศึกษากระบวนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของประเพณีแห่เทียนพรรษา ในกลุ่มเยาวชนอุบลราชธานี

วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 2 รูปแบบคือรูปแบบวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ได้ข้อสรุปในประเด็นที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีลักษณะเป็นแบบมาตรา รูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบแนวสัมภาษณ์คำถามปลายเปิด (Open-ended questions)

ผลการศึกษา

ผลจากการพัฒนาความเจริญในสังคม เศรษฐกิจของชุมชน ทำให้การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนต้องปรับเปลี่ยนไปให้ทันกับความทันสมัยที่เข้ามาในชุมชน การต่อสู้ดิ้นรนในการหาเลี้ยง ครอบครัวยุคใหม่ ภาระงานที่หนักขึ้นทำให้การใช้เวลาช่วงของงานบุญ วันสำคัญทางศาสนามีน้อยลง การไปทำบุญที่วัดของคนในชุมชน ยังคงมีให้เห็นในช่วงวันสำคัญทางศาสนาเท่านั้น เช่น ในวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันสงกรานต์ ส่วนวันพระอื่นคนหนุ่ม-สาวรุ่นใหม่เข้าร่วมน้อยลงไม่ค่อยให้ ความสำคัญ การปลูกฝังจิตสำนึกของคนรุ่นใหม่ในชุมชนจึงมีน้อยลง พร้อมกับภาระหน้าที่ที่ต้อง เหน็ดเหนื่อย การดำเนินชีวิตประจำวันมีอิทธิพลมากกว่า การพัฒนาให้ความเจริญทันสมัยทำได้อย่างรวดเร็วจึงทำให้คนในชุมชนขาดความสนใจในความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของคนรุ่นก่อนมากยิ่งขึ้น

จากการพัฒนาจะสามารถทำให้คนได้รับความสุข ความสบายมากกว่า จึงมองไม่เห็นใน ความสำคัญที่จะอนุรักษ์ในงานประเพณีวัฒนธรรมของหมู่บ้านได้อีกต่อไป จิตสำนึกในการสร้าง บุญกุศล การสืบทอด อนุรักษ์งานประเพณีจึงเป็นเพียงการรื้อฟื้นอดีตที่ผ่านมาให้กลับมาใหม่ โดย ไม่ได้ใส่ ความรู้สึก การสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นในงานประเพณีเช่นดังเดิม

งานประเพณีจึงเป็นเพียงการจัดกิจกรรมการรวมตัวของคนในหมู่บ้านที่สมาชิกทุกกลุ่มสามารถ เข้าร่วมได้ โดยไม่มีการแบ่งชนชั้นวรรณะ เป็นการเฉลิมฉลองที่บุคคลภายนอกและทุกคน ก็จะสามารถ เข้าร่วมในงาน ได้โดย ไม่รู้สึกแตกต่างไปจากคนอื่นในงานประเพณี นอกจากนี้การเข้ามามีอำนาจ ของฝ่ายปกครองท้องถิ่นยังได้ทำให้ชุมชนสูญเสียอำนาจในการต่อรอง การตัดสินใจของตนเองไปการจัด ประเพณี เพื่อตอบสนองชื่อเสียง สาธารณชนบันเทิง การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนทำบัน ระบบการคิดของคนในชุมชนเปลี่ยนไป มีการคิดในรูปแบบเดียวกัน ประเพณีไม่ได้ตอบสนอง ความรู้สึก ร่วมกันของชุมชนเป็นเพียงวัฒนธรรมความบันเทิง ที่เผยแพร่ออกไปสู่สังคมอื่นที่สามารถจัดสร้าง รูปแบบขึ้นมาใหม่ได้ ความสนุกสนาน ความครึกครื้นอาจกลายเป็นแบบอย่าง เป็นต้นแบบที่สร้างความ เข้าใจให้แก่กลุ่มชาวบ้าน กลุ่มหนุ่ม-สาว กลุ่มวัยรุ่นเอาอย่างที่เหมาะสม ถูกต้อง ทำให้ความเป็นท้องถิ่น บันได้สูญหายไป

การแก้ปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานีใน ปัจจุบัน สามารถสรุปได้ ดังนี้

1) ด้านบุคลากร คือต้องมีทำให้ความรู้และสืบทอดวิธีการสร้างต้นเทียนแต่ละประเภทให้ เป็นระบบมากขึ้น มีหลักสูตรการสอนที่ชัดเจนโดยฝึกจากเยาวชนที่สนใจทำให้เกิดช่างเทียนรุ่นใหม่มา ทดแทนรุ่นเก่าจะได้มีช่างเทียนพรรษาที่เพียงพอ

2) ด้านเยาวชนต้องมีความร่วมมือกันในการที่จะให้ความรู้ ไม่ควรที่เน้นการสร้างต้นเทียน เพื่อหวังผลในการส่งเข้าประกวดมากเกินไปจนเกิดความพองโต เมื่อเยาวชนที่ทำต้นเทียนพรรษา ส่วนมากก็เพื่อ ต้องการฝึกหัดทำเทียนพรรษาเท่านั้น ทางวัดและชุมชนก็มุ่งที่จะส่งเทียนเข้าประกวดกับจังหวัด การ ลงทุนจึงตามมา เพื่อให้ได้ต้นเทียนที่สวยงาม การลงทุนทำเทียนพรรษาเป็นเงินมากขึ้นกว่าเท่าตัวทุกปี จึงเกิดขึ้น ส่งผลให้คนในชุมชน ต้องเร่งรีบหาหนทางในการที่จะทำให้ชุมชนตนเองได้รับรางวัลชนะเลิศ จึงต้องมีการว่าจ้างนายช่างที่มีฝีมือมาทำเทียนพรรษาให้กับวัดหรือชุมชนของตนเอง จึงทำให้คนใน ชุมชน และเยาวชนมีส่วนร่วมน้อยในการทำต้นเทียนพรรษาในแต่ละปี

3) ด้านงบประมาณ หน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัด อุบลราชธานี ควรที่จะมีการประเมินงบประมาณในสร้างต้นเทียนแต่ละต้น และเข้าไปให้การสนับสนุน

ในด้านงบประมาณให้มีความเพียงพอต่อการดำเนินการทำต้นเทียนแต่ละต้น ถ้าเช่นนั้นก็จะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนพรรษามีผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเศรษฐกิจเหมือนเป็นแรงผลักดันทำให้เกิดแลบ เช่น บทบาทของวัดและชุมชนในอดีตทำเทียนพรรษา ไม่มีการลงทุน มีรูปแบบการทำแบบเรียบง่าย นำเทียนมารวมกัน หรือมีการพันเทียนรอบศีรษะแล้วนำมารวมกัน ถวายวัด การใช้จ่ายหรือการลงทุน จึงไม่มีความจำเป็นเพราะว่าซึ้งสามารถหาเก็บได้ตามป่า แต่ในปัจจุบันต้องมีการซื้อซึ้งเพื่อมาทำเทียน การลงทุนจึงมีความจำเป็น เพราะว่าการต้องการของมนุษย์ที่จะทำเทียนให้มีความยิ่งใหญ่ มีการประกวด มีการแข่งขัน การทำต้นเทียนจึงมีขนาดใหญ่ขึ้นและมีองค์ประกอบหลายอย่างเข้ามา เพื่อให้มีความสวยงาม จำเป็นต้องใช้ “เงิน” ยิ่งต้นเทียนมีขนาดใหญ่เงินที่ลงทุนก็เพิ่มตามขนาดของต้นเทียนพรรษา ผลที่ตามมาคือมีการลงทุนมากขึ้น เพราะว่าถ้าวัดหรือชุมชนใดมีทุนในการทำต้นเทียนย่อมมีโอกาสที่จะได้รับรางวัลชนะเลิศได้ ทำให้บางวัดหรือชุมชนเลิกทำเทียนพรรษาเลยเพราะไม่มีเงินทุนทรัพย์ที่เพียงพอ (Keaw Ardham, ช่วงทำเทียนพรรษาประเพณีติดพิมพ์รุ่นใหญ่ : Interviewing January 2015) เป็นต้น

อภิปรายผล

บทบาทของเยาวชนในการอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีบทบาทและอิทธิพลของผู้อาวุโส ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านที่มีต่อ กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มหนุ่ม-สาว ใน หมู่บ้านนั้น นอกจากจะเป็นระบบวัฒนธรรมในเรื่อง ความเคารพเชื่อถือผู้อาวุโส ผู้มีประสบการณ์ แล้วยังเป็นการ บ่มเพาะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของสังคม หมู่บ้านให้เกิดความใกล้ชิดที่มีต่อ วัยรุ่นในครอบครัว สังคมหมู่บ้านเองโดยมีพ่อ แม่ เป็นผู้อบรมให้การส่งเสริม สนับสนุน ให้ความ ใกล้ชิดต่อ วัยรุ่นในครอบครัวและความจำเป็นที่กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มหนุ่ม-สาว ที่ต้องพึ่งพาผู้อาวุโสและ ผู้มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติและเริ่มต้นพิธีกรรม ของงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ของกลุ่มวัยรุ่น ในหมู่บ้าน และประการสำคัญผู้อาวุโสเหล่านี้เป็นผู้ผ่านประสบการณ์ยาวนานจนถึงรากเหง้าใน งานประเพณีท้องถิ่นมาก่อน มีความเข้าใจลึกซึ้งมากกว่า กลุ่มหนุ่ม-สาว กลุ่มวัยรุ่น ในหมู่บ้านของจังหวัดอุบลราชธานีจากงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานี ยังถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาสำคัญแห่ง การเปลี่ยนผ่านของระบบความรู้ ความคิดและการใส่ความหมายของงานประเพณีของคนหนุ่ม-สาว วัยรุ่นในชุมชนอย่างเต็มที่ แต่สิ่งหนึ่งที่น่าสนใจไม่ว่าจากคำบอกเล่าของผู้อาวุโสในชุมชน จากคนหนุ่มในหมู่บ้านต่างเห็นพ้องต้องกันว่าแนวโน้มในอนาคตของงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีน่าจะปรับเปลี่ยนไปอีก โดยเฉพาะในเรื่องการปรับเปลี่ยนไปสู่ความเป็นสมัยดั้งเดิม ของงานประเพณี ด้วยการจัดประเพณีที่มีขบวนประเพณีของหมู่บ้านเป็นขบวนเดียว ไม่แยกคันจัด ประเพณีการแห่เทียนเข้าพรรษาของกลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มแม่บ้านที่มีการจัดรูปแบบอนุรักษ์ความเป็นประเพณี ดั้งเดิมไว้ให้ได้ศึกษา เรียนรู้ กลุ่มวัยรุ่นที่เน้นความสนุกสนาน บันเทิง มีการวิวาท ชกต่อย จะเป็น รูปแบบประเพณีงานที่ทุกกลุ่มได้เข้าร่วมงานได้ โดยมีความรู้ ความเข้าใจ มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ในการสร้างพลังความเข้มแข็งให้ชุมชนโดยมีประเพณีท้องถิ่นที่เป็นสื่อกลาง เชื่อมโยงเพื่อให้เกิดการ ปฏิบัติร่วมกัน ทั้งนี้ระบบการศึกษาในท้องถิ่นจำเป็นต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่นให้ มีความถูกต้อง ชัดเจนเป็นบทบาทร่วมกันระหว่างโรงเรียน ชุมชน โดยมีประเพณีท้องถิ่นเป็นแหล่ง ศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน กลุ่มเยาวชน วัยรุ่นได้มีโอกาสเรียนรู้ มีความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมดั้งเดิม ของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น

1. **ด้านการสร้างต้นเทียนพรรษา** บทบาทของวัดในอดีตนั้นจะยังมีไม่มากนักในการสร้างการจัดทำเทียนพรรษา แต่จะเป็นเพียงผู้รับถวายต้นเทียนพรรษาจากคณะพุทธศาสนิกชนที่มีศรัทธา ส่วนชุมชนนั้นจะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเป็นผู้ทำเทียนพรรษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปถวายแด่พระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาในคุ้มวัดของตนเองพร้อมกับผ้าอาบน้ำฝนและเครื่องไทยทานต่างๆ ตามความสะดวก จึงนับชุมชนนั้นมีบทบาทมากในการจัดทำต้นเทียนแต่ละครั้ง เพราะถือว่าเป็นสถานที่รวบรวมญาติพี่น้องที่มีศรัทธาได้ร่วมกันทำต้นเทียนพรรษาของคุ้มบ้านตนเอง ในแต่ละปีโดยมีผู้เฒ่าผู้แก่ผู้ที่มีความรู้จะเป็นผู้ให้ความรู้และชี้แนะในการตกแต่งประดับประดาเทียนพรรษาให้สวยงามก่อนที่จะนำไปถวายพระสงฆ์ ต้นเทียนที่ทำกันในสมัยนั้นเป็นเทียนมัด คือนำเอาขี้ผึ้งที่ได้จากผึ้งป่ามาต้มและหลอมลงเข้าหล่อในกระบอกไม้ไผ่ พอเทียนเย็นก็แกะออกจากเบ้าก็จะได้เทียนขึ้นมาหนึ่งเล่ม หลายคนช่วยกันทำจนได้เทียนจำนวนมาก แล้วนำมามัดรวมกันเป็นต้นเทียนแบบต่างๆ ตามความคิดจินตนาการด้านศิลปะ เทียนแต่ละต้น นำมาใส่แทนติดลายด้วยกระดาษเงิน กระดาษทอง ใช้คนหามแห มีขบวนพ็อนรำกันอย่างสนุกสนาน

2. **ด้านประเพณีการแห่เทียนพรรษา** ประเพณีแห่เทียนพรรษาเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศรัทธา ความเชื่อในทางพระพุทธศาสนาว่า การทำต้นเทียนพรรษาไปถวายพระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาในแต่ละวัด จะทำให้ได้บุญกุศล ถือว่าเป็นสิ่งรวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนที่ประพฤติปฏิบัติต่อกันมา โดยมีวัดและชุมชนเป็นศูนย์รวม ดังนั้น การจะมีการสืบทอดประเพณีแห่เทียนพรรษาจึงต้องเน้นความสัมพันธ์ระหว่างวัดชุมชนและหน่วยงานของรัฐ การร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นโยบายของรัฐต้องสอดคล้องและสนับสนุนกิจกรรมประเพณีแห่เทียนพรรษา จึงจะสามารถสืบทอดภูมิปัญญาการทำเทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีได้

จึงเป็นการรักษาประเพณีให้คงอยู่ทางราชการต้องเป็นสื่อกลางในการประสานงานให้เยาวชน และชุมชน หรือคุ้มวัดต่างๆ ร่วมมือกันจัดงาน รวมทั้งประชาชนชาวบ้านต้องมีศรัทธาอย่างแท้จริง ในการจัดทำเทียนพรรษาแต่ละประเภทนายช่างต้นเทียนควรที่จะแทรกความรู้แง่คิดต่างๆ ที่แสดงออกมาทางศิลปะลวดลายของต้นเทียนพรรษาแต่ละต้นเป็นการให้ความรู้และเป็นสืบทอดประเพณีแห่เทียนพรรษาอีกทางหนึ่งด้วยในการจัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีหลายๆ ปีที่ผ่านมา มีความเป็นมาจาก เดิมทีชาวบ้านพื้นเทียนยาวรอบศีรษะไปถวายพระสงฆ์ ต่อมานำเทียนเล่มเล็กมามัด รวมกันเป็นลำต้นเรียวกว่า “เทียนมัดรวมติดลาย” จนกระทั่ง พ.ศ.2444-2479 กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ทรงริเริ่มให้ชาวเมืองร่วมกันหล่อเทียนต้นใหญ่โดยมีกุลโบลาย “หลอมเทียน หลอมบุญ หลอมใจ” ลอดช่องว่างระหว่างชั้น ช่องว่างระหว่างฐานความยากดีมีเงิน ต่างคนก็นำบั้งเล็กใหญ่ตามฐานะความเป็นอยู่มาหลอมในกระทะทองเหลืองใหญ่ใบเดียวกัน ได้ต้นเทียนต้นเดียวกัน มีส่วนเป็นเจ้าของร่วมกัน ได้บุญกุศลเท่าเทียมกัน ก่อให้เกิดความรักสมัครสมานสามัคคีของชาวคุ้มวัด/ชุมชน การหล่อเทียนเป็นต้นใหญ่ ได้เป็นแบบอย่างในการทำเทียนแบบติดพิมพ์แกะสลักมาจนปัจจุบัน มีต้นแบบมาจาก “หลอมเทียน หลอมบุญ หลอมใจ” เช่นเดียวกัน

เมื่อ พ.ศ.2530 หลังจากที่ ททท. ได้สนับสนุนให้งานประเพณีแห่เทียนพรรษาเผยแพร่ไปทั่วโลก (เมื่อปี พ.ศ.2520) งานได้เจริญก้าวหน้ามาโดยลำดับ พลตรี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช อดีตนายกรัฐมนตรี ได้วิพากษ์วิจารณ์งานแห่เทียนพรรษาใน นสพ.สยามรัฐมีใจความสำคัญว่า “การที่คนอุบลฯ หลงใหลได้ปลื้มกับประเพณีแห่เทียนพรรษาอย่างไม่ลืมหูลืมตา ถือว่าประเพณีที่ดีไว้รอดแขกเมือง เป็นจุดขายได้ทั้ง

ในแต่ละประเทศทำให้สหราชอาณาจักรหันมาเสริมงานเข้าพรรษาจนหน้าตาแปรเปลี่ยน แทบจะจำประเพณีดั้งเดิมไม่ได้ สงสารคนที่ดั้นด้นตากโลกทั่วโลกมา ดูได้เห็นแต่กระพีหามีแกนแท้ไม่ ขอถามว่าเป็นการ “ส่งเสริม” หรือ “ทำลาย” ประเพณีกันแน่”

ซึ่งในปัจจุบันประเพณีแห่เทียนพรรษาเปลี่ยนไปมาก จากเดิมที่ชาวบ้านเดินแห่เทียนไม่มีขั้นตอนพิธีกรรมอะไรมากมาย ทุกวันนี้ต้องมีการจัดงานอย่างยิ่งใหญ่ การจัดงานใช้ระยะเวลา 1-9 วัน มีขบวนแห่ที่อลังการ มีการหน่วยงานต่างๆ เข้ามาสนับสนุน เทียนที่ใช้แห่ก็มีการตกแต่งให้สวยงามมากขึ้น มีองค์ประกอบของเทียนที่หลากหลาย จากเดิมที่มีวัตถุประสงค์ในการแห่เทียนพรรษาเพื่อนำไปถวายวัดเพื่อให้พระสงฆ์ได้ใช้ประโยชน์ แต่ทุกวันนี้การทำเทียนพรรษาที่เน้นเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวต้นเทียนแต่ละต้นก็มีการลงทุนที่สูงซึ่งงบประมาณในการดำเนินการมากขึ้น จึงทำให้ประเพณีแห่เทียนพรรษาในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก เทียนที่ใช้แห่ก็เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน จะเห็นว่ามีเทียนอยู่ 2 ประเภท คือ 1) เทียนที่ชาวบ้านนำมาแห่แล้วนำไปถวายพระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาสามารถใช้จุดเพื่อทำกิจของสงฆ์ได้ และ 2) เทียนที่คุ้มวัดหรือชุมชนสร้างขึ้นที่มีลำต้นขนาดใหญ่ มีหุ่นขี้ผึ้งเป็นองค์ประกอบ มีการแกะสลัก หรือวาดติดพิมพ์ลวดลายไทย ตามเรื่องราวของพุทธประวัติ ในทางพระพุทธศาสนา เป็นเทียนเช่นเดียวกันแต่ไม่สามารถจุดใช้ได้ ใช้สำหรับการประกวดและเทียนเพื่อความสวยงามเท่านั้น หลังเสร็จจากแห่แล้วก็นำมาถวายวัดเช่นเดียวกัน ทางวัดก็จะเก็บไว้ภายในวัดเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้ชมความงดงามต่อไป

3. ด้านการให้ความรู้และการเผยแพร่ประเพณี การที่จะอนุรักษ์และการเผยแพร่ประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านจังหวัดอุบลราชธานีหรือคณะกรรมการผู้จัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษาในแต่ละปี ต้องให้ความสำคัญด้านการจัดสร้างต้นเทียนของแต่ละคุ้มวัดหรือชุมชน เป็นลำดับต้นๆ ให้วัดหรือชุมชนนั้นมีงบประมาณที่เพียงพอต่อการจัดสร้างต้นเทียนแต่ละต้นควรจะมีการให้ความรู้หรือเผยแพร่การจัดทำต้นเทียนให้เข้าถึงประชาชนทุกชนชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเยาวชนถือว่าเป็นกำลังสำคัญที่จะสืบทอดภูมิปัญญาการจัดทำต้นเทียนพรรษา

ซึ่งในอนาคตวัดและชุมชนน่าจะมีบทบาทในด้านเป็นสถานที่จัดทำต้นเทียนของชุมชนและเป็นแหล่งที่ให้ความรู้เรื่องต้นเทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานี เพราะว่าวัดเป็นแหล่งศูนย์รวมศรัทธาของพุทธศาสนิกอยู่แล้ว การจัดทำต้นเทียนพรรษาแต่ละต้นของชุมชนก็แสดงออกมาเป็นเรื่องราวในชาดกในทางพุทธศาสนา และเกิดจากแรงศรัทธาที่มีต่อพระพุทธศาสนาโดยแสดงออกมาในด้านศิลปะลวดลายในต้นเทียนพรรษา การจะอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเผยแพร่ขั้นตอนวิธีการจัดทำต้นเทียนประเภทต่างๆ ที่ชัดเจน ทั้งภาครัฐภาคเอกชนตลอดจนวัดและชุมชนต้องให้ความร่วมมือกันจึงจะทำให้จังหวัดอุบลราชธานีเป็นแหล่งเรียนรู้เทียนพรรษาให้คงมีอยู่ต่อไป

เป็นการอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนพรรษานั้นเยาวชนย่อมต้องมีบทบาทที่สำคัญในการอนุรักษ์อยู่แล้ว เริ่มตั้งแต่การจัดสร้างต้นเทียนพรรษาประเภทต่างๆ เยาวชนก็เป็นกำลังผู้ริเริ่มในยุคปัจจุบัน แต่สิ่งที่จะขอเสนอแนะเพิ่มเติมคือที่เก็บรักษาต้นเทียน เพราะว่าแต่ละปีวัดและชุมชนได้สร้างต้นเทียนพรรษา แล้วดึงเยาวชนเข้ามาช่วยงานหลังจากเสร็จจากการประกวดแล้ว การเก็บรักษาก็มาเก็บไว้ในแต่ละวัด ควรที่จะมีการสร้างสถานที่ในการเก็บรักษาต้นเทียนที่เข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีแห่

เทียนพรรษาในแต่ละปี เนื่องจากสถานที่เก็บต้นเทียนนั้นไม่มี ส่วนใหญ่แล้วจะเก็บไว้ตามวัด สภาพอากาศในแต่ละปีนั้นมีความแตกต่างกัน ต้นเทียนที่ทำนั้นเกิดความสลาย ดังนั้น ควรจะมีการเก็บรักษาในแบบใหม่ แทนการเก็บรักษาตามแบบเดิมๆ เช่น การทำพิธีถักต้นเทียนพรรษา หรือสร้างห้องเครื่องปรับอากาศขนาดใหญ่ เพื่ออนุรักษ์ต้นเทียนพรรษา หรือเพื่อจัดแสดงเป็นนิทรรศการให้นักท่องเที่ยวทั้งไทยและชาวต่างประเทศได้มีโอกาสชม นอกเหนือจากการเข้าร่วมงานตามระยะเวลาที่จัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานี

ทำอย่างไรให้คนรุ่นลูกหลาน เยาวชน ได้มีความภาคภูมิใจ ที่อยากจะทำหลังจากเลิกโรงเรียนก็มาช่วยกัน ใครมีอะไรก็มาช่วยกัน มีการหมุนเวียนมาช่วยกัน มีอะไรก็นำมาอาหารก็นำมาช่วยสนับสนุนในการจัดทำต้นเทียนพรรษา เป็นประเพณีที่เข้าถึงจิตใจแล้ว ช่วยกันทำตามศรัทธา ไม่มีการบังคับ แล้วแต่กำลังศรัทธา ทุกคนอยากจะทำ ทุกคนให้ความสำคัญ การสืบทอดจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีศรัทธาอยากจะทำ มีภูมิภาคใจ ทำอย่างไรจะให้เยาวชนลูกหลานได้เห็นความสำคัญของจุดนี้ แล้วการสืบทอดก็จะเกิดขึ้นเองเพราะว่ารักและห่วงแหนจึงจะเกิดความร่วมมือขึ้นในวัดและชุมชนได้ในที่สุด

4. ด้านการแก้ปัญหาในการอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนพรรษา ปัญหาในประเพณีแห่เทียนพรรษานั้นเกิดจากการทำเทียนพรรษาเพื่อประกวดประชันแข่งขันแข่งกันก่อให้เกิดความ แยกแยะ ทะเลาะเบาะแว้งกัน อาฆาตเคียดแค้น ไม่สร้างความสามัคคีไม่เป็นผลดีต่อบ้านเมือง อีกทั้งสิ้นเปลืองเงินทองของวัดโดยไม่คุ้มค่า วัดและชุมชนที่จัดทำต้นเทียนมีงบประมาณมาจากการรับบริจาค และจาก การสนับสนุนของจังหวัดอุบลราชธานีตลอดจนหน่วยงานภาครัฐและเอกชน แต่ไม่เพียงพอต่อการจัดทำต้นเทียนพรรษาด้านหนึ่ง เพราะว่าต้นเทียนต้นหนึ่งต้องใช้ทุนทรัพย์ในการจัดสร้างประมาณ 400,000 บาท ขึ้นไป จึงเป็นปัญหาที่คุ้มวัดและชุมชนต้องหาทุนทรัพย์มาเพื่อจัดสร้างต้นเทียนพรรษาดังกล่าว ปัญหา งานประเพณีแห่เทียนพรรษามีมากมายหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการประกวดประชันแข่งขันกันจนเกินงาม ควรแข่งขันอย่างสร้างสรรค์ สมานฉันท์ กัลยาณมิตร โดยแบ่งประเภทการประกวดกระจายออกไปให้ผู้เริ่มพัฒนาฝีมือมีโอกาสชนะ ชื่นชมร่วมกัน วิธีการแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณดำเนินงานนี้ แต่ละปีมีปัญหาตลอดต้องหาทางแก้ไขเป็นปีๆ ไป ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนางานประเพณีแห่เทียนพรรษา อย่างเป็นรูปธรรมที่มั่นคง ตัวอย่างเช่น “กองทุนชาวอุบลฯ คนละบาทอนุรักษ์เทียนนักปราชญ์เมืองอุบลฯ” เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานีในปัจจุบันสามารถสรุปได้ ดังนี้

(1) ด้านบุคลากร คือมีช่างเทียนพรรษาไม่เพียงพอ สังเกตได้จากบางวัดขาดช่างเทียนพรรษา แต่ในปัจจุบันนี้ได้มีเยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำต้นเทียนพรรษาประจำชุมชน ในแต่ละปี นายช่างเทียนพรรษาจะหมุนเวียนไปทำเทียนพรรษาให้กับวัดที่มีทุนทรัพย์มาก วัดหรือชุมชนที่มีงบประมาณไม่เพียงพอที่ขาดนายช่างที่จะมาช่วยทำเทียนพรรษา เพราะเราไม่ส่งเสริมให้เยาวชนเข้ามาฝึกหัดทำเทียนอย่างต่อเนื่อง เหตุเพราะนายช่างที่มีฝีมือบางท่านก็ไปรับงานจัดทำต้นเทียนพรรษาให้กับจังหวัดอื่นที่มีทุนสนับสนุนมากกว่า จึงถือว่าเป็นปัญหาในการอนุรักษ์สืบทอด หรือการถ่ายทอดการทำต้นเทียนพรรษาให้แก่เยาวชนของจังหวัดอุบลราชธานี

(2) ด้านเยาวชนที่ทำต้นเทียนพรรษา ส่วนมากก็เพื่อต้องการทำบุญและส่งต้นเทียนพรรษาเข้าประกวดกับจังหวัด ซึ่งทางวัดและชุมชนมีการลงทุนจึงตามมา เพื่อให้ได้ต้นเทียนที่สวยงาม การ

ลงทุนทำเทียนพรรษาเป็นเงินมากขึ้นกว่าเท่าตัวทุกปี จึงเกิดขึ้น ส่งผลให้คนในชุมชน และเยาวชน ต้องเร่งรีบหาหนทางในการที่จะทำให้ชุมชนตนเองได้รับรางวัลชนะเลิศ จึงต้องมีการว่าจ้างนายช่างที่มีฝีมือทำเทียนพรรษาให้กับวัดหรือชุมชนของตนเอง จึงทำให้เยาวชนที่ไม่มีฝีมือแต่อยากทำบุญมีส่วนร่วมน้อยในการทำต้นเทียนพรรษาในแต่ละปี

(3) ด้านเศรษฐกิจ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนพรรษา เพราะเศรษฐกิจเหมือนเป็นแรงผลักดันทำให้เกิดแลบ เช่น บทบาทของวัดและชุมชนในอดีตทำเทียนพรรษาไม่มีการลงทุน มีรูปแบบการทำแบบเรียบง่าย นำเทียนมารวมกัน หรือมีการพันเทียนรอบศีรษะแล้วนำมารวมกันถวายวัด การใช้จ่ายหรือการลงทุน จึงไม่มีความจำเป็นเพราะว่าซื้อเทียนมาห่อเก็บได้ตามป่า แต่ในปัจจุบันต้องมีการซื้อขี้ผึ้งเพื่อมาทำเทียน การลงทุนจึงมีความจำเป็น เพราะว่าการต้องการของมนุษย์ ที่จะทำเทียนให้มีความยิ่งใหญ่ มีการประกวด มีการแข่งขัน การทำต้นเทียนจึงมีขนาดใหญ่ขึ้นและมีองค์ประกอบหลายๆอย่างเข้ามาเพื่อให้มีความสวยงาม จำเป็นต้องใช้ “เงิน” ยิ่งเทียนมีขนาดใหญ่ เงินที่ลงทุนก็เพิ่มตามขนาดของต้นเทียนพรรษา ผลที่ตามมาคือมีการลงทุนมากขึ้น เพราะว่าถ้าวัดหรือชุมชนใดมีทุนในการทำต้นเทียนย่อมมีโอกาสที่จะได้รับรางวัลชนะเลิศได้ ทำให้บางวัดหรือชุมชนไม่ทำเทียนพรรษาเลยเพราะไม่มีเงินทุนทรัพย์ เป็นต้น

วิสัยทัศน์งานประเพณีแห่เทียนพรรษาอุบลราชธานี มีความหมายว่าต้องคิดกว้างมองไกล ใฝ่สูง มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานประเพณีแห่เทียนพรรษา เพื่อส่งเสริมเชิดชูพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นเป้าหมายหลัก การจัดงานจึงควรเป็นไปด้วยความงดงามทั้งศิลปะและวัฒนธรรม มีความเรียบง่าย ประหยัด พอดีพองาม พอเหมาะพอควร พอเพียงไม่สร้างภาระแก่ชุมชน มีบรรยากาศที่อบอุ่นในลักษณะกาลยาณมิตร และความร่วมมือร่วมใจของชุมชน ขนาดของเทียนพรรษาจึงควรจัดทำให้พอเหมาะกับงบประมาณ มีความละเอียดอ่อนสวยงามในรูปลักษณะมีความหมายเผยแผ่พุทธธรรมนำไปประพฤติปฏิบัติเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตตลอดไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ในการที่จะอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานี อันจะนำไปสู่การหาทางธำรงรักษาไว้ซึ่งประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงาม ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี เป็นข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนพรรษาของ จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อการสืบทอดและรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดีงามของประเพณีแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี และสร้างโรงเรียนทำเทียนเพื่อฝึกเยาวชน ประชาชนทั่วไปได้รับการถ่ายทอดจากผู้ที่เป็นช่างเทียนที่ให้อยินสืบทอดไป

2. ข้อเสนอแนะทั่วไป

บทบาทเยาวชนต่อการอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานี เสนอให้มีการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนให้มีการประสานงานกับประชาชนทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรสนับสนุนในด้านงบประมาณให้เยาวชนเข้าไปมีบทบาทในการจัดสร้างต้นเทียนพรรษาให้เพียงพอต่อการจัดสร้างต้นเทียนพรรษาในแต่ละต้น ให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสร้างความตระหนักให้เยาวชนได้เห็นถึงคุณค่าและความหมายของประเพณีแห่เทียนพรรษาให้เกิดขึ้นกับทุกคน โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนที่จะเป็นผู้ที่มีบทบาทต่อไปในอนาคต เพื่อให้ประเพณีไม่ใช่เรื่องของของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแต่เป็นเรื่องของทุกคน เช่น การสอนการทำต้นเทียนพรรษาทั้งประเภทติดพิมพ์และแกะสลัก ตลอดจนถึงเทียนแบบโบราณ เพื่อให้วิชาการช่างศิลป์จะได้ไม่สูญหายไปจากสังคม ควรมีการให้ความรู้ด้านการจัดสร้างต้นเทียนแต่ละประเภทในวงกว้าง ไม่ใช่แต่ในวงการช่างเทียนแต่ควรที่จะมีสนับสนุนให้เยาวชนมีบทบาทในอนุรักษ์และเกิดประโยชน์ในแง่ของการตระหนักรู้คุณค่าและความสำคัญของประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีอย่างแท้จริงต่อไป

3 ข้อเสนอแนะเพื่อการทําวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ควรศึกษาในเชิงวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ทั้งรูปแบบในอดีต และปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อ การปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น

3.2 ควรมีการวิจัยการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี

3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ทั้งภูมิปัญญาที่เป็นรูปธรรม และภูมิปัญญาที่เป็นนามธรรมไว้อย่าง หลากหลาย ในลักษณะของการปรับเปลี่ยนที่แตกต่างกันไป

3.4 ควรมีการวิจัยเรื่องวิถีความเชื่อในการสร้างต้นเทียนพรรษาและประเพณีแห่เทียนพรรษา

3.5 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบกับประเพณีออกพรรษาที่จังหวัดสกลนครที่มีการทำปราสาทผึ้งเช่นเดียวกับประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานี ว่าวัดและชุมชนจะมีบทบาทแนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีอย่างไร และมีวิธีการใดบ้าง

3.6 แนวการศึกษาในรูปแบบของการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและ ศึกษาให้เห็นถึงรายละเอียดของรูปแบบประเพณีที่ปรับเปลี่ยนไป การเลือกสรรและการเปลี่ยนผ่าน ทางด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเหล่านี้ควรได้มีการศึกษาให้เห็นถึงแนวทางการผลิตประเพณี เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาในรูปแบบอื่นที่สามารถทำได้อย่างชัดเจนกว่าโดยเพิ่มให้หลากหลายยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Chareon Tonmahaphram. (2008). *Local Traditions*. Bangkok : Sunlight 2008.
- Chayaporn Sukprasert. (2017). "Sema : History, Value and Conservation Management of Buddhist Organization in Buriram Province" *Journal of Research and Development Institute, Rajabhat Maha Sarakham University*, 4 (1) : January–June 2017 p. 135-150
- Jurairat Janthamrong. (2007). *Thai Social and Cultural*. Bangkok : Faculty of Sociology and Anthropology : Thammasat University.

Karnjana Keawthep, (2011). *Heritage and Religion: Creative Power in the Community*.

2nd ed. Bangkok : Alphabet Media 2011.

Keaw Ardarn. (2015). Interview : *Candle maker-Print Version of Big Stick*, Mueang District, Ubon Ratchathani Province (January 2015).

Pradub Khornkeaw. (2015). Interviews : Participants in the candlelight festival on the aspect of Candle Contest, Ubon Ratchathani (February 2015).

Wipaphan Upanisakorn and Natnalin Upanisakorn. (2017). “The Approach for Developing Community’s Morality Based Philosophy of Sufficiency” *Journal of Research and Development Institute, Rajabhat Maha Sarakham University*, 4 (1) : January–June 2017 p. 79-96